

Afb. 1 Roostervloeren leveren veel arbeidsgemak op. Pas op voor te veel zoninstraling via de lichtplaten

Zeugen in grote groepen op stro

Henk Altena en Herman Vermeer

Roosters toepassen in de mestruimte bespaart veel tijd. Dat bleek uit onderzoek naar grote groepen zeugen op stro op praktijkbedrijven. Bovendien bleek dat veel lichtplaten in het dak en een dik strobed te veel warmte produceren, waardoor de zeugen tijdens de warmere periodes naar de verkoelende mestruimte trekken. Ook de wijze van introduceren en het trainen van met name de gelten, zijn van belang voor een goed werkend bedrijfssysteem. De varkenshouders zijn ervan overtuigd dat de strosystemen een prima bijdrage leveren aan het imago van de Nederlandse varkenshouderij.

Aandachtspunten

Met behulp van een literatuurstudie en een inventarisatie bij voorlichters van met name de mengvoerindustrie, zijn de aandachtspunten bij strohuisvesting van drachtige zeugen van tevoren duidelijker geworden. Hieruit bleek dat er per bedrijf

grote verschillen waren, maar ook veel overeenkomsten.

Er zijn vier hoofdgroepen te onderscheiden: 1. arbeid/management; 2. gezondheid/gedrag; 3. klimaat; 4. stro/mest.

Voor dit onderzoek zijn in de periode april 2002 tot en met juli 2002 dertien bedrijven die zeugen in grote groepen op stro houden, elk tweemaal bezocht. Er is met de boeren gepraat over bovengenoemde aandachtspunten en er zijn verschillende metingen in de stal gedaan naar de wijze van huisvesting. De resultaten worden uitgebreid beschreven in een binnenkort te verschijnen PraktijkRapport.

Arbeid/management

Vanuit arbeidsoogpunt blijkt het interessant om de mestruimte in de stallen te voorzien van roosters (zie afb. 1). Deze werden namelijk bijna nooit schoongemaakt en raakten weinig verstopt. De dichte mestgang op andere bedrijven moest meerdere keren per week worden uitgeschoven. Als er roosters in de mestruimte geplaatst zijn, moet de mest in de kelder er onder wel goed gemixt worden.

Besteed voldoende tijd aan het trainen van de gelten aan de voerstations. Dit kan via een aanleerstation in een andere stal voor opfokgelten. Ook werden op een aantal bedrijven de opfokgelten al enige weken voor de eerste inseminatie in de

strostal gebracht om ze alvast te laten wennen aan de andere dieren en aan de voerstations. Het gebruik van roosters en het vroeg laten wennen van gelten, kan het werken met een strostal dus een stuk gemakkelijker maken.

Gezondheid/gedrag

Om kroonrandontsteking bij de klauwen, wat vooral bij de gelten voorkwam, zoveel mogelijk te voorkomen, is het belangrijk dat de vloeren droog blijven. Roosters in de mestruimte hebben als voordeel dat deze meer droog blijven dan een dichte vloer. Longaandoeningen kwamen bijna niet voor. De aujeszky-enting werd op de meeste bedrijven in één keer uitgevoerd, waarbij indien mogelijk rustig tussen de zeugen door werd gelopen. Dit is ideaal. Als dit niet lukte werden de zeugen opgesloten.

De meeste bedrijven haalden redelijke tot goede resultaten. Gemiddeld werden er 23,1 grootgebrachte biggen per zeug per jaar geproduceerd. Op de meeste bedrijven was het percentage herdekkingen, na de omschakeling naar de strostal, gestegen. Gemiddeld was dit 8 % hoger ten opzichte van de situatie voor de omschakeling. Na verloop van tijd herstelde zich dit, echter niet op alle bedrijven voldoende. Er is geen duidelijk verband te vinden tussen de werkwijze van de varkenshouders of de inrichting van de strostal en het aantal herdekkingen. Wat in ieder geval goed is, is dat de zeugen op de meeste bedrijven zo kort mogelijk na het verdwijnen van de berigheid, weer in de groep gebracht worden.

Droge vloeren en zeugen snel na herdekking in de groep doen, leidt waarschijnlijk tot betere resultaten.

Klimaat

De stallen die met natuurlijke ventilatie waren uitgevoerd, waren meestal niet geïsoleerd en dienen een grote stalinhoud te hebben (zie afb. 2). De stallen die mechanisch geventileerd werden, waren allemaal geïsoleerd. Tijdens de twee bezoeken aan elk bedrijf is de temperatuur gemeten. Wat opviel was dat tijdens warmere periodes de ruimtetemperatuur in de stallen weinig hoger was dan er buiten. Bij de natuurlijk geventileerde stallen werden daarbij de staldeuren geheel open gezet. Tijdens koudere periodes werd het wel wat kouder in de stallen. Er waren echter geen problemen met vorst. Het strobed bleef warm en was op sommige plaatsen zelfs erg warm, namelijk 50°C! Als zeugen op het strobed gaan liggen, hebben ze dus vaak een verwarmd bed aan de onderzijde, wat echter tijdens de warmere periodes een nadeel is. De zeugen gaan dan liever in de mestruimte liggen. Als het zonlicht door de lichtdoorlatende golfplaten, op het strobed valt, wordt het daar extra warm. Door het strobed tijdens het einde van het voorjaar leeg te halen en gedurende de zomer niet overmatig stro toe te voegen, zullen de zeugen mogelijk meer in het strobed blijven. Hierbij is het handig als elk vak van een strobed eenvoudig toegankelijk is met bijvoorbeeld een shovel, zoals via een grote buitendeur per strovak. Wees zuinig met lichtplaten boven met name het strobed, of zet ze op de noordkant van het dak. Klimatologisch lijkt weinig stro in de ligruimte en veel volume onder een niet geïsoleerd dak in de zomer de beste resultaten te geven, terwijl er 's winters met extra stro geen nadelen zijn.

Stro/mest

Het jaarlijkse strogebruik per zeug in de strostal varieerde tussen de 240 kg en 600 kg. Op de bedrijven waar het minst stro gebruikt werd per zeug, viel op dat gevoerd werd met droogvoer en dat er roosters werden toegepast in de mestruimte. Onbekend is of door droogvoer het mestgedrag anders is dan bij zeugen die brijvoer krijgen. Bij aankoop van stro moet het droog zijn en mogen er geen zwarte plekken in zitten.

De bevulling van de strobedden was het hoogst op bedrijven waar de strobedden onvoldoende waren verdeeld in smallere vakken. Maak elk vak van een strobed niet breder en ook niet dieper dan 15 meter.

Met de afzet van de stromest hadden de bedrijven met voldoende eigen grond vanzelfsprekend weinig problemen. Er was een varkenshouder die zelfs geld toe kreeg. Hierbij werd de stromest afgezet aan plaatselijke boomkwekers. Op andere bedrijven liepen de kosten voor de afzet van stromest zelfs op tot € 15,-/ton. Op één bedrijf werd de stromest gecomposteerd, voordat het werd afgezet.

Wees kritisch bij de aankoop van het stro, zorg dat het strobed droog blijft en houdt ogen en oren open voor goedkope afzetmarkten. Ze zijn er wel!

Afb. 2 Veel volume in een natuurlijk geventileerde stal

